

nudila možnost nekih poskusov na polju slovenske vzgojne politike. Toda niti ena izmed bivših strank ni nikoli zamislila organske slovenske vzgojne politike, kaj šele, da bi jo bila poskušala uresničiti. V podeljevanju odgovornih, vodilnih mest na prosvetnem polju je veljala in odločala v prvi vrsti strankarska pripadnost in uslužljivost, stranka pa nobena ni imela izdelanega programa za slovensko kulturno politiko na vzgojnem polju. Lahko bi celo trdili, da nobeni stranki niti možnost takega programa ni segla na um. Danes stojimo prav tako kakor po prevratu pred docela nerešenim problemom slovenske vzgojne politike, pred vprašanjem, kako vpeljati v naše šole ne poučevanja v slovenščini, ki ga že imamo, marveč slovensko vzgojo; in obenem s tem problemom je kajpada prav tako še docela nerešeno težko vprašanje po metodah, ki bi bile za to vzgojo najboljše in najpriladnejše. Izpričevala o politični zrelosti si na vzgojnem torišču nismo pridobili. Petnajst let je utonilo za nami, odkar živimo v jugoslovanski državni tvorbi, petnajst let brezdelja, izgubljenosti in neorientiranosti v vprašanju slovenske vzgoje. Toda vsako zorenje v življenju je treba poplačati s trpljenjem, zablodami in grenkimi skušnjami. Morda je bilo teh petnajst brezplodnih let potrebnih, da se živeje zavemo problemov, ki stopajo pred vsak narod, da jih zavedno in z naporom svojih najboljših sil rešuje in reši, če mu je na tem, da kot narod polno zaživi. V vrsti teh problemov se mi zdi problem naše vladajoče inteligence in vprašanje, kako si vzgojiti to inteligenco, eden izmed najvažnejših, za rast in razmah naroda življenjsko najpomembnejših. Dokler tega problema in tega vprašanja ne bomo pozitivno razmislili ter našli možnosti, da ju spremenimo v realnost, dotlej bomo obsojeni, da bomo kot narod životarili, ne pa živeli.

Jutro siromakov

Fran Albrecht

Ko zjutraj se od smrti prebudimo,
od groze si zatiskamo oči
in se v življenje novo zastrmimo
krivic, ponižanj, bede in skrbi.

In vstajamo iz svojih tesnih rakev
— še smrt na licih nam leži —
in grémo trudnih, žalostnih korakov
kot blodni mrtveci opolnoči.